



گفت‌وگوی روزنامه صبا با مرتضی رزاق کریمی تهیه‌کننده فیلم سینمایی «کافه سلطان»



روایت تبعات جنگ ۱۲ روزه در دل یک خانواده

سمیرا جعفری
گفت‌وگو



مرتضی رزاق کریمی، از تهیه‌کنندگان با سابقه و مستندسازان شناخته‌شده سینمای ایران که تجربه‌ی روایت واقعیت اجتماعی را در آثار مستند و داستانی خود به‌طور توأمان دارد، همزمان با حضور فیلم سینمایی «کافه سلطان» در چهل و چهارمین جشنواره فیلم فجر، جشنواره امسال را از منظر کیفیت و تنوع آثار مورد ارزیابی قرار می‌دهد؛ او با تأکید بر ظهور نسل تازه‌ای از فیلم‌سازان و افزایش حضور فیلم‌اولی‌ها، از بالا بودن میانگین کیفی فیلم‌ها سخن می‌گوید و در توضیح جهان فیلم تازه‌اش، به سراغ روایتی خانوادگی-اجتماعی می‌رود که بدون ورود مستقیم به میدان جنگ، تبعات جنگ ۱۲ روزه را در سطح زندگی روزمره، مناسبات نسلی و زیست یک خانواده ایرانی بازتاب می‌دهد.

○ امسال هم مانند سال گذشته تعداد بالایی فیلمساز اولی در جشنواره حضور دارند. فکر می‌کنید این حضور تا چه اندازه می‌تواند به تزییق نگاه‌های متفاوت در سینما کمک کند؟

من از روز نخست جشنواره در سالن‌های نمایش مردمی حضور دارم و احساس می‌کنم به‌طور کلی جشنواره‌ی امسال بسیار زنده و پرشور است. ببینید این اتفاق طبیعی است که سینما راه خودش را طی کند. چرا که سینما ادامه دارد و استعداد‌های تازه در حال ظهور هستند.

○ در بین فیلم‌هایی که تماشا کرده‌اید، فیلمی بوده که نظرتان را جلب کند؟

تا این مرحله چهار فیلم تماشا کرده‌ام ولی ترجیح می‌دهم نامی از آن‌ها نبرم، اما به‌طور کلی میانگین کیفی آثار را مطلوب و امیدوارکننده ارزیابی می‌کنم. تنوع موضوع و مضمون در فیلم‌ها مشهود است و هر اثر در ژانر و فضای خاص خود تعریف می‌شود. همین تنوع، حتی با تعداد محدودی فیلمی که دیده‌ام، برای من قابل توجه بوده و امیدوارم در ادامه جشنواره نیز این روند حفظ شود.

○ پیش از این به زنده بودن جشنواره اشاره کردید. خوب با توجه به شرایط و حاشیه‌های پیش آمده خیلی‌ها معتقد بودند جشنواره هم درگیر این مسائل می‌شود. شما چطور فکر می‌کنید؟

طبیعتاً این اتفاقات تلخ بوده و نمی‌توان تأثیر آن‌ها را نادیده گرفت. من از دوره‌های ابتدایی جشنواره فیلم فجر خاطرات زیادی دارم؛ دوره‌هایی که برای تهیه بلیت، نیمه‌شب در صف می‌ایستادیم و سینما حال‌وهوای دیگری داشت. اما امروز شرایط تغییر کرده است. سینما دیگر تنها رسانه نیست و با رقبای جدی مواجه شده؛ رسانه‌های نوین شکل

گرفته‌اند و مخاطب الزاماً برای دیدن تصویر فقط به سالن سینما مراجعه نمی‌کند. حتی در بسیاری موارد، سینما را خارج از سالن و از مسیرهای دیگر دنبال می‌کند. هر دوره اقتضائات خاص خودش را دارد و جشنواره امسال نیز در همین چارچوب، تفاوت‌هایی با گذشته دارد.

○ فیلم شما هم در همین جشنواره قرار است اکران شود. درباره قصه و فضای «کافه سلطان» بیشتر از اخبار منتشر شده توضیح می‌دهید؟

ترجیح می‌دهم خیلی درباره‌ی قصه‌ی فیلم صحبت نکنم. «کافه سلطان» روایت خانوادگی است که در یک کافه قدیمی، کنار جاده‌ای قدیمی زندگی می‌کنند؛ فضایی که در ظاهر آرام، ساکن و بدون رویداد خاصی به نظر می‌رسد اما با آغاز جنگ ۱۲ روزه، شرایط جامعه تغییر می‌کند و مسافرانی به کافه می‌آیند که حضورشان این آرامش ظاهری را بر هم می‌زند. همین رفت و آمدها، زندگی خانواده را وارد مرحله‌ای تازه می‌کند و چالش‌های درونی آن‌ها، به‌ویژه در نسبت میان دو نسل پدر و مادر و فرزند، پررنگ‌تر می‌شود. مجموعه این اتفاق‌ها، سرنوشت خانواده را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

○ پس با این حال «کافه سلطان» را می‌توان یک درام یا ملودرام خانوادگی-اجتماعی دانست. این قصه تا چه اندازه به واقعیت نزدیک است؟

بله همین طور است. همچنین ما سابقه‌ی فعالیت در حوزه مستند داریم و به همین دلیل، در آثار داستانی نیز پژوهش برایمان اهمیت دارد. این قصه مستقیماً روایت زندگی یک خانواده واقعی نیست، اما بر پایه واقعیت‌های اجتماعی شکل گرفته است.

○ به نظر بیشتر روی تأثیرات منفی کسب و کار در زمان جنگ مانور دادید؟

تأثیری که جنگ ۱۲ روزه بر برخی مشاغل، کسب‌وکارها و خانواده‌ها گذاشت، کاملاً واقعی بوده و قصه فیلم از همین تجربه‌های زیسته الهام گرفته است. در این اثر وارد خود جنگ نمی‌شویم، بلکه بازتاب و پیامدهای آن را در زندگی یک خانواده می‌بینیم؛ خانواده‌ای که می‌تواند نماینده بخشی از جامعه باشد.

○ به نظر شما موضوع جنگ ۱۲ روزه با وجود کوتاه بودن زمانش تا چه اندازه ظرفیت پرداخت سینمایی دارد؟ یعنی به اندازه‌ی جنگ هشت ساله قابلیت تصویر سازی دارد؟

بله به نظر ظرفیت‌های بسیار زیادی دارد. همان‌طور که جنگ

هشت‌ساله از زوایای گوناگون بارها روایت شده، این مقطع زمانی نیز امکان پرداخت‌های متنوعی را فراهم می‌کند. ما در «کافه سلطان» به متن جنگ نزدیک نشده‌ایم، اما تبعات آن را در حوزه‌های فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و حتی امنیتی مشاهده می‌کنیم. ولی معتقدم این موضوع می‌تواند دستمایه تولید آثار مستند و داستانی متعددی باشد و نباید به‌سادگی از کنار آن عبور کرد.

○ درباره همکاری با کارگردان و انتخاب بازیگران توضیح دهید.

در این پروژه واقعاً خوش‌شانس بودم که کارگردان برادرم هستند. ولی در همه‌ی این سال‌ها سعی کردیم رابطه‌ی همکاری و برادری را جدا کنیم. به همین دلیل همکاری و شناخت متقابل از ابتدا میان ما شکل گرفته است. ولی شرط اول من به عنوان تهیه‌کننده این بود که هر دو به قصه علاقه‌مند باشیم و خوشبختانه متن فیلم این ویژگی را داشت. همین متن باعث شد بازیگران متعددی برای حضور در پروژه اعلام آمادگی کنند و ما حق انتخاب داشته باشیم. در نهایت، ترکیب بازیگران اهمیت زیادی داشت، چرا که شخصیت‌ها در این فیلم کاملاً به یکدیگر وابسته‌اند و باید از نظر سنی، شخصیتی و کاراکتری با هم هارمونی داشته باشند. به اعتقاد من، ترکیب نهایی بازیگران بسیار مطلوب است و همه آن‌ها سابقه و کارنامه قابل توجهی دارند.

○ انتظار شما از حضور فیلم در جشنواره و اکران عمومی چیست؟

امیدوارم بخش‌هایی از فیلم، از جمله متن، کارگردانی و بازی‌ها مورد توجه قرار بگیرد. به نظر من، دست‌کم دو یا سه بازیگر فیلم، شانس خوبی برای دیده شدن دارند. ولی درباره اکران عمومی هنوز زود است قضاوت کنیم، چرا که همه چیز به شرایط اکران و تصمیم‌های شورای صنفی نمایش بستگی دارد. با این حال، از نظر مخاطب‌شناسی، کافه سلطان فیلم محدودی نیست؛ محور اصلی آن خانواده است و می‌تواند برای طیف گسترده‌ای از مخاطبان، از جوان تا میانسال، جذاب باشد. در نهایت امیدوارم هم جشنواره فیلم فجر و هم کافه سلطان سرنوشت خوبی داشته باشند. مردم ایران حق دارند از آثار فرهنگی باکیفیت، چه در ایام جشنواره و چه پس از آن در اکران عمومی، بهره‌مند شوند. جامعه ما به خوراک فرهنگی نیاز دارد و وظیفه ماست که مخاطبان، به‌ویژه علاقه‌مندان فرهنگ و سینما، را به دیدن فیلم‌ها ترغیب کنیم. امیدوارم کافه سلطان نیز بتواند با مخاطبان خود ارتباط برقرار کند.



نقدار
سیب و گلابی
یک جرعه از طبیعت

SUNDIS
Life